

KP: AS "Latvijas Gāze" ir īpaša atbildība par savu turpmāko rīcību liberalizētā dabasgāzes tirgū

Publicēts pirms vairāk nekā 8 gadiem

Publicēts: 16.05.2017.

Konkurences padome (KP) pēc noslēgtās [uzraudzības](#) par dabasgāzes tirgus atvēršanas apstākļiem, secina, ka AS "Latvijas Gāze" kā tirgus dalībniekam, kas līdz tirgus atvēršanai atradās monopolstāvoklī, ir īpaša atbildība par savu rīcību, tostarp sadarbības nosacījumiem ar klientiem, lai neierobežotu lietotāju iespēju brīvi izvēlēties citu tirgotāju.

Līdz ar dabasgāzes tirgus liberalizēšanu Latvijā būtiski mainās situācija tirgū – ienāk jauni tirgus dalībnieki, kuri kopā ar AS "Latvijas Gāze" konkurēs par dabasgāzes tirdzniecību. Tādējādi AS "Latvijas Gāze" kā dominējošam dabasgāzes piegādātājam ir jāņem vērā tirgus apstākļu maiņa un jāievēro, lai līguma nosacījumi, kas vēsturiski tikuši iekļauti dabasgāzes piegādes līgumos monopola darbības laikā, nav pretrunā ar godīgas konkurences nosacījumiem atvērtā tirgū.

Vērtējot AS "Latvijas Gāze" noslēgtos dabasgāzes piegādes līgumus (izņemot ar mājāsaimniecībām), jaunus tirdzniecības līgumu projektus un to nosacījumus, KP secina, ka šajos līgumos ir izplatīts nosacījums "take-or-pay" jeb "ņem vai maksā". Kaut arī šāda nosacījuma iekļaušana līgumos nav aizliegta, jo var ļaut tirgotājam plānot iepērkamos dabasgāzes apjomus gada ietvaros, tomēr šie nosacījumi jaunajos tirgus apstākļos var būt konkurenci ierobežojoši.

Lietotājam ir tiesības vienoties ar AS "Latvijas Gāze" par iepriekšējā gadā neizpildīto "ņem vai maksā" saistību izpildes kārtību un termiņu. Pārējo nepieciešamo gāzes apjomu lietotājs pēc dabasgāzes tirgus atvēršanas var iegādāties no citiem tirgotājiem bez ierobežojumiem. AS "Latvijas Gāze" nav tiesīga uzspiest vai sasaistīt lietotāju ar pienākumu pirkt pārējo tam nepieciešamo apjomu tieši no AS "Latvijas Gāze".

Lai gan katra situācija ir vērtējama individuāli, KP vērš dabasgāzes lietotāju uzmanību uz to, ka AS "Latvijas Gāze" nav objektīva pamata uzspiest maksāt neizpildītās "ņem vai maksā" saistības par agrāku periodu kā iepriekšējais gads vai uzspiest izpildīt iepriekšējā gadā neizpildītās saistības lietotājam neizdevīgā un pārmērīgi ilgā termiņā.

Vienlaikus KP ir konstatējusi, ka līdz pilnīgai tirgus atvēršanai sagaidāma konkurence tieši par klientiem, kas ir uzņēmēji un juridiskās personas. Kaut arī mājāsaimniecībām brīvā tirgus apstākļos ir tiesības mainīt tirgotāju un vienoties par sev izdevīgākajiem pakalpojumiem un to cenu, tomēr, izpētot publiski pieejamo informāciju, secināms, ka neviens no reģistrētajiem tirgotājiem nav publicējis piedāvājumu mājāsaimniecībām. Pamatā tirgotāju uzmanība ir vērsta uz lielajiem uzņēmumiem un juridiskajām personām.

KP norāda, ka sekmīga dabasgāzes tirgus atvēršana lielā mērā ir atkarīga ne tikai no AS "Latvijas Gāze" kā bijušā monopolista rīcības, bet arī no jauno tirgotāju un lietotāju aktivitātes. KP aicina uzņēmējus sekot līdzi norisēm tirgū un izvēlēties dabasgāzes tirgotāju ar izdevīgāko piedāvājumu. Ar komersantiem, kuri no šā gada 3. aprīļa uzsāk dabasgāzes tirdzniecību, iespējams iepazīties Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas tirgotāju reģistrā, kas publicēts iestādes mājas lapā:

<https://www.sprk.gov.lv/aktuali/dabasgazes-tirgotajiem>.

KP turpinās sekot tirgus atvēršanas procesam, tostarp AS "Latvijas Gāze" kā dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcības atbilstībai un ietekmei uz godīgu konkurenci tirgū. Tāpat KP aicina uzņēmējus un citas juridiskas personas nepamatotu nosacījumu uzspiešanas vai citu lietotāju tiesību iespējamās ierobežošanas gadījumos vērsties KP.

<https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/kp-latvijas-gaze-ir-ipasa-atbildiba-par-savu-turpmako-ricibu-liberalizeta-dabasgazes-tirgu-0>